

основ проектування», «Основи економічної діяльності та підприємництва», «Загальної фізики», «Технологічного практикуму», «Методики трудового навчання», «Електротехніки», «Оснoв виробництва», «Матеріалознавства та обробки конструкційних матеріалів», «Оснoв теорії технологічної освіти», «Теоретичної і прикладної механіки» тощо. Послідовність викладання передбачає опанування технічних та педагогічних знань із формуванням зв'язків між технічними елементами, а з впровадженням міждисциплінарних та міжпредметних зв'язків між фаховими дисциплінами та дисциплінами вільного вибору передбачають формувати технологічну компетентність на високому рівні.

Отже, враховуючи вище викладене та дослідження науковців можна вважати, що підготовка майбутнього вчителя трудового навчання та технології в закладах вищої освіти є достатня з формуванням відповідних компетентностей. Особливо є актуальним формування технічної компетентності, як реалізацію реформ освіти в плані формування компетентностей у галузі природничих наук, техніки і технологій, вмінням оволодіти технологічними навиками. Результат об'єднання всіх компонентів професійно-педагогічної системи з використанням міжпредметного та міжтематичного підходу ляже в ефективну систему формування технічної компетентності у майбутнього вчителя трудового навчання та технологій.

Список використаних джерел:

1. Корець, О.М. (2014) Роль фізико-математичних дисциплін у формуванні технічної компетентності майбутніх учителів технологій. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка*, 20, 277–279.
2. Рябець, С.І. (2021) Про один з підходів визначення міжпредметних зв'язків як засобу формування у студентів компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологіях. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 30, 251–261.
3. Федорова, О.В. (2021) Технологічна компетентність як предметна компетентність вчителя трудового навчання та технологій. *The VIII International Science Conference «Problems and tasks of modernity and approaches to their solution»*, Tokyo, Japan. 169–173.

Терещук А. І.,

завідувач кафедри технологічної освіти,
доктор педагогічних наук, доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
tereshandrey@udpu.edu.ua

Кліщ О. М.,

навчальний майстер кафедри технологічної освіти

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
o.klishch@udpu.edu.ua

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ: ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Фундаментальні положення і практичні рекомендації з питань трудового і професійного навчання розкриті в працях В. Андріяшина, Й. Гушулея, О. Кoberника, М. Корця, В. Сидоренка, Г. Терещука, Д. Тхоржевського та багатьох інших відомих науковців. Незважаючи на достатньо значну увагу до проблем підготовки сучасного вчителя трудового навчання, з викладання відповідного предмету у закладах загальної середньої освіти, проблема залишається не достатньо розв'язаною. Серед причин можна вважати нові вимоги і виклики, які сьогодні постають перед сучасним вчителем, і серед них це розвиток компетентної особистості.

17 серпня 2016 року Міністерство освіти і науки України оприлюднило для широкого обговорення першу версію «Концептуальні засади реформування середньої освіти» [1]. Це документ, у якому обґрунтовано ідеологію змін в освіті та необхідність реформи, яка має перетворити школу на важіль соціальної рівності й згуртованості, економічного розвитку та конкурентоспроможності України.

Ядром Нової української школи є компетентнісне навчання, спрямоване на розвиток особистості, патріота та інноватора, здатного змінювати світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку. Випускники Нової української школи це освічені українці, всебічно розвинені, відповідальні громадяни та патріоти, здатні до ризику та новацій [1]. З огляду на вище сказане слід підкреслити – підготовка вчителя технологій до впровадження компетентнісного навчання в освітній процес закладу освіти, потребує докладного розгляду його основних положень.

Вкажемо на основні терміни щодо впровадження компетентнісного підходу, які пов'язані з методичною роботою вчителя технологій у школі.

Сучасний світ непередбачуваний з боку глобальних проблем, потребує постійних змін і нових стратегій майже в усіх видах людської діяльності. У цих умовах давати учням лише знання недостатньо. В освіті потрібен розумний баланс між знаннями та уміннями, які взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, дозволяють самореалізуватися. Тож важливою умовою успішного випускника школи є компетентність.

«Компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та / або подальшу навчальну діяльність» (Стаття 1, п. 15, Закону України «Про освіту») [2].

Компетентність неможливо сформуванати чи розвинути лише в межах однієї освітньої галузі або одного шкільного предмету. У формуванні і розвитку ключових компетентностей беруть участь усі дев'ять освітніх галузей визначених Державними стандартами Нової української школи.

Компетентність має три основних складники, а саме: когнітивний, діяльнісний, ціннісний.

Когнітивний це ті нові знання, які учень набуває у процесі діяльності або знаходить для власної навчальної чи проєктної (інтерактивної) діяльності.

Діяльнісний складник містить уміння, навички та способи мислення, що дозволяють учневі знаходитися в постійному навчальному поступі, досягати відповідних конкретних та загальних результатів навчання.

Ціннісний передбачає наявність у структурі особистості цінностей і ставлень, і сюди можна віднести: мотивацію учня до навчання/пізнавальної діяльності, відповідальне ставлення, самостійність у навчанні, емпатію тощо.

Державний стандарт базової середньої освіти визначає одинадцять ключових компетентностей. Для технологічної освітньої галузі, майбутньому вчителю технологій, з цих одинадцяти, слід розрізняти два види компетентностей: провідну (предметну) та усі інші ключові компетентності.

Провідна компетентність це компетентності у галузі техніки і технологій. Вона формується й розвивається за усіма трьома складниками (когнітивний, діяльнісний, ціннісний). Усі інші ключові компетентності розвивають через реалізацію двох складників: діяльнісного і ціннісного.

Розглянемо шляхи реалізації компетентнісного підходу у підготовці вчителя технологій.

Підготовку вчителя технологій до реалізації компетентнісного підходу, необхідно розглядати через призму основних концептів Нової української школи, а саме: змістового, ціннісно-світоглядного, технологічного.

Змістовий концепт передбачає процес широкої компетенізації української освіти. Сутність його зводиться до того, що структурування змісту навчального матеріалу відбувається на засадах інтегрованого підходу для досягнення відповідних результатів навчання у вигляді одинадцяти ключових компетентностей і наскрізних умінь. Відповідно до

цього учитель технологій має уміти моделювати зміст освіти, добирати навчальний матеріал для інтеграції як в середині освітньої галузі, так і для міжгалузевої інтеграції.

Ціннісно-світоглядна домінанта Нової української школи ґрунтується на філософії дитиноцентризму, постулатах педагогіки партнерства та позитивної психології.

Технологічний концепт слід розуміти як організацію освітнього процесу на основі компетентнісного й діяльнісного підходів, через особистісно-орієнтовану модель навчання.

З огляду на вище зазначені концепти НУШ, методичну підготовку вчителя технологій необхідно зосередити на підготовці педагога, учителя, який не лише має високу ерудицію у сфері техніко-технологічної й виробничої галузі але й готовий організувати освітнє середовище на засадах педагогічної технології – інтерактивної, проєктної тощо.

У своїй методичній роботі вчитель повинен уміти гнучко змінювати підходи у розкритті навчального матеріалу з технологій, робити це під різними кутами – від трансляції з використанням наочності до діяльнісного і практичного використання знань під час створення виробів. Важливим фаховим умінням вчителя мають стати компетентнісно зорієнтовані завдання – уміти не лише їх створювати але й знаходити у навчально-методичній літературі з трудового навчання. Також важливо підготувати майбутнього вчителя технологій до запровадження двох видів оцінювання: формувального – оцінювання для навчання, і підсумкового – оцінювання результатів навчання.

Провідною цінністю для вчителя має стати його фахова автономія та академічна свобода закладу освіти у якому він працює. Здатність працювати у шкільній команді для створення відповідного освітнього середовища, уміння ухвалювати ефективні рішення у спільній роботі з колегами – необхідна умова для реалізації компетентнісного підходу не лише у рамках освітнього процесу з технологій (трудоного навчання) але й освітнього середовища закладу освіти в цілому.

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова, та ін. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 19.04.2024).
- 2.«Про освіту»: Закон України No 2145-VIII від 5 вересня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 18.04.2024).

Тимошук О. С.

Кандидат педагогічних наук, здобувач ступеня доктора наук за спеціальністю

«011 Освітні, педагогічні науки»

Рівненський державний гумантарний університет

Рівне, Україна.

tymoschukos@gmail.com

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДВИЩЕННЯ РАДІАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

Радіаційна грамотність суспільства детермінована усестороннім розвитком ядерних та радіаційних технологій в багатьох сферах життя людини. Особливо важливо формувати таку грамотність у школярів, оскільки вони є найбільш вразливою до радіаційного впливу групою населення [1, с.13]. Поясненням цьому є те, що нині розвитком ядерної енергетики зростає ймовірність виникнення радіаційних аварій та катастроф, поширюються випадки небезпечної дезінформації і як наслідок необґрунтованих страхів.

Формування радіаційної грамотності школярів має відбуватися з урахуванням таких рекомендацій, як-от:

1) **Об'єктивність** – інформація про радіацію повинна бути чіткої, неупередженої та ґрунтуватися на наукових перевірених даних.